

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 50

Sobota, 23. junija 1934

Leto IX

„Stanovsko zastopstvo“ v občini

Avtonomija mest in gospodarski krogi

Naše stališče je, da gre občinam najširša samouprava, ker občine rešujejo svoja vprašanja, ne pa politike zunaj njih. To je jasno. S samoupravo se mora dati občini pravice in dolžnosti, ki ji gredo v nje področju.

Ljubljanske gospodarske organizacije so dne 14. t. m. zavzele stališče k novemu zakonu o mestnih občinah. Te zahteve so:

1. dosedanja avtonomija Ljubljane ne sme biti v nobenem pravcu okrnjena;

2. načrt volitev mestnega zastopstva ne odgovarja dosedanjim izkušnjam in zahtevam mestnega prebivalstva; zahtevamo stanovsko zastopstvo;

3. zahtevamo nadalje za mestno občino prosto roko glede občinskih financ in

4. neokrnjeno svobodo glede svojih nameščencev, ter predlagamo, da se definitivno sklepanje o tem zakonu odloži in da se zaslišijo gospodarske organizacije.

Te zahteve so podpisale naslednje gospodarske organizacije:

Združenje trgovcev v Ljubljani, Zbornica za trgovino, obrt in industrijo, Odvetniška zbornica, Zdravniška zbornica, Društvo denarnih zavodov, Ljubljanska borza za blago in vrednote, Zveza trgovskih združenj, Zveza industrijcev in veletrgovcev, Društvo hišnih posestnikov, Društvo tiskarnarjev, Okrožni odbor obrtniških združenj, Društvo jugoslovanskih obrtnikov, Obrtniško društvo, Trgovsko društvo »Merkur«, Združenje trgovcev za srez Ljubljano, Zveza obrtnih društev in Združenje graditeljev za Dravsko banovino.

Kakor je razvideti, žele gospodje podjetniki popolnoma izločiti vpliv delavcev in nameščencev v občinski samoupravi. Za vsako mesto 11. 1934.

da to bo to za premla.

Samouprava občin, mestnih in podeželskih, bi morala biti najširša, demokratična, v kateri bi prišli do vpliva tudi delavci in nameščenci po svoji številčni in kulturni moči.

Kakor je pa razvidno iz navedenih zahtev, delodajalci tega ne marajo in sanjajo o razredni stanovski samoupravi, ki bi se razlikovala od

Pošteno borbo za demokratično samoupravo občin bi pozdravljali tudi mi.

Hitler tudi v škripcih

Kapitalisti in aristokrati hočejo svoje

Podkancler je pričel boj proti nacionalnemu »socializmu«, češ, da se pretvarja v boljše, ker zahteva velik del fašistov odstranitev plemstva in veleposestnikov. Cenzura je zabranila celo Papenov govor, čeprav je Papen podkancler.

Zaraditega konflikta groze z ostavko v vladi grof Papen, zunanji minister dr. Neurath in finančni minister grof Schwerin. Hitler je spor v vladi še »potlačil«, vendar pa je spor znak, da nemški kapitalizem zahteva strogo kapitalistični režim. Če pride do boja med navedenimi ministri, ni težko uginiti, na katero stran se bo obrnil kapital in posest.

Javno vprašanje poslodavskim korporacijam

Poštenega dela v javnem interesu ni treba skrivati.

Delodajalske korporacije in njih odbori so izdelali celo knjigo predlogov k izpremembi obrtnega zakona.

Kje so ti predlogi in kakšni so?

Ožigosali smo že nekaj konkretnih njihovih predlogov. In kaj pravijo delodajalci in njih trabanti? Pravijo, da so naši protesti demagogija! Toda videli in čitali smo te reakcionarne predloge. Vemo, da so nedav-

no imeli v Beogradu novo konferenco o teh predlogih.

Torej, kakšni so predlogi? Objavite jih ali preključite oficijelno! V javnopравни državi smo, zato imamo pravico zahtevati vpogled v zahtevne načrte.

Dokler poslodavci tega ne store, uganjajo vsi njih zagovorniki najneobzirnejšo demagogijo.

Zatajiti hočejo namreč resnico!

40-urni delovni teden v Ženevi

Delodajalci in nekateri vladni zastopniki ga odklanjajo. — Delavstvo si ga bo moralo izvojevati

Te dni so obravnavali v Ženevi tedenskega delavnika v industriji. Pri glasovanju o načrtu so se zastopniki delodajalcev in zastopniki nekaterih vlad vzdržali glasovanja. Zaradi tega načrt konvencije na seji ni bil sprejet.

V imenu delavske skupine je proti temu ravnanju belgijski delavski zastopnik sodrug Mertens najenergičnejše protestiral. Konferenca je končno sklenila, da bo še nadaljevala razpravo o načrtu.

Sklep ameriškega kongresa

Amerika vstopi v organizacijo mednarodnega urada dela

Ob sklepu konference mednarodnega urada dela je sporočil direktor urada dela in generalni tajnik konference, da je predsednik Zedinjenih držav Roosevelt odobril sklep kon-

gresu, da Amerika pristopi k mednarodni organizaciji dela. Zedinjene države utegnejo ta sklep v najkrajšem času izvesti.

Transporti orožja preko Avstrije na Madžarsko

Italija oborožuje Ogrsko

Pariški bratski list »Populaire« poroča, da so italijansko pošiljko orožja z meseca aprila 1930, ki je bila na podlagi intervencije bivšega predsednika avstrijske železničarske organizacije, soc. poslanca Königa, shranjena v arzenalu v Kaiserebersdorfu, ter je deloma služila hajmwehru in boju proti socialistom, na željo Mussolinija zbrali in odposlali na Ogrsko. Prvi transport, dne 8. maja ob dveh popoldan, je štel 200 zabojev po 24 pušk v vsakem zaboju in 21 zabojev z dvema stroj-

nima puškama v vsakem zaboju. Transport so odpremili do meje v tovornih avtomobilih. Dne 11. maja so odpremili nov transport s 5000 puškami, dne 15. maja tretji s 5000 puškami. Dne 14. in 22. maja so poslali čez mejo 438 strojnih pušk. Pošiljke se nadaljujejo.

Kakor je iz te praktične stvar razvidno, je Mussolini za zlati mir in srečo Evrope, dokler bodo njegovi zavezniki dovolj oboroženi. To vsaj kaže njegova dvojna politika.

Konferenca Male antante

v Bukarešti

Živahnost mednarodnih političnih konferenc je zadnje tedne jako velika. Z ozirom na to je imela te dni tudi Mala antanta svojo konferenco v Bukarešti. Konference se je udeležil tudi francoski zunanji minister Barthou.

Konferenca je ravnala o vseh aktualnih vprašanjih ter končno sprejela kot glavno načelo, da se naj mir zasigura in razmere uredi z regionalnimi pogodbami od države do države. To stališče zastopata v sedanjih kaotičnih razmerah tudi Francija in Rusija.

Ruska „izvestja“ o sestanku v Benetkah

Italijansko-nemško razmerje ni enostavno in ne idilično. Vprašanje Avstrije je na obeh straneh jasno.

Edini mogoč »kompromis« je pa, da zaenkrat opusti svojevrstno aktiviteto v Avstriji. Ta »kompromis« pa je enak porazu fašistične Nemčije na mednarodni fronti.

Iz Avstrije

Francoske zunanji minister Barthou je na svojem potovanju na Balkan sprejel avstrijskega kanclerja dr. Dollfussa ter mu zagotovil, da Francija, Anglija in Italija jamčijo za neodvisnost Avstrije.

Dne 20. t. m. je izdala avstrijska vlada odlok o konfiskaciji socialno-demokratičnih delavskih domov. S tem odlokom so bili zaplenjeni domovi v Döblingu, Simmeringu in Wiedenu. Domovi so vredni več milijonov. Obenem je bilo zaplenjene okoli pol milijona hranilnih vlog teh domov.

Avstrija je dobila v Trstu svobodno luko. Vlada je poslala tja znane ga hujskača dr. Steidleja za generalnega konzula.

Protest rudarjev

Veliki shodi v revirjih

V zvezi s protestno akcijo, ki jo je pokrenila Strokovna komisija v Ljubljani proti poslabšanju obrtnega zakona, vrši tudi Zveza rudarjev Jugoslavije protestne shode po rudnikih. Ti protestni shodi so pa za rudarje in plavžarje še toliko važnejši, ker se na njih razpravlja tudi o pokojninskem zavarovanju, ki je vsled padca števila zavarovancev in velikega porasta upokojencev skrajno ogroženo.

Tako so se že vršili veliki shodi v Hrastniku, Zagorju in Trbovljah, na katerih je s. J. Arh obširno obrazložil sedanji položaj pokojninske blagajne. Ugotovil je na podlagi poročila Glavnega upravnega odbora bratovske skladnice, da so sredstva, ki so zbrana in ki se zbirajo s sedanjimi prispevki, absolutno nezadostna za kritje obveznosti, da niti ne govorimo o sigurnosti pokojnin, ki se jih nadejajo sedanji zavarovanci. Ker delavstvo pod sedanjimi okoliščinami ne prenese nikakih višjih obremenitev več, je nujna dolžnost države in banovine, da priskočita temu zavarovanju na pomoč. Temu primerna resolucija je bila povsod soglasno sprejeta.

Istotako je s. Arh obrazložil pomen novega obrtnega zakona za delavstvo, kateri se za rudarsko delavstvo praktično še ne izvaja in katerega poslabšanje zahtevajo poslodavci. Sprejeta je bila tozadevno predložena resolucija, s katero rudarji najodločnejše protestirajo proti vsakemu poslabšanju sedaj veljavnih deloob obrtnega zakona in zahtevajo, da se sedanji zakon izboljša v toliko, da se zakonito uvedejo plačani dopusti za vso delavstvo.

Po drugih rudnikih se bodo shodi še vršili.

Nov pravilnik o vozni olajšavah železničarjev

Železničarji izgubijo vozne ugodnosti

S 1. julijem bo stopil v veljavo nov pravilnik o vozni olajšavah za železniške uslužbence. Kakor se doznava, bodo s tem pravilnikom ukinjene vse režijske vožnje železniškemu osebju. Namesto dosedanjih režijskih voženj bodo imeli aktivni uslužbenci in družinski člani pravico do stalne polovične vožnje; upokojenci in njih rodbinski člani pa bodo prejeli tri polovične vožnje na leto. Poleg polovične vožnje pa bodo prejeli aktivni železničarji po dveh letih službe zase in rodbinske člane šest brezplačnih kart na leto. Do šest brezplačnih vozovnic imajo pravico tudi uradniki-upokojenci, ki so bili vsaj 10 let v službi, dnevničarji in delavci pa, ako so bili vsaj 15 let v aktivni službi.

Stalne brezplačne karte bodo prejeli uslužbenci, ki stanujejo do 20 km oddaljeni od kraja, kjer so v službi. Prostih kart bodo deležni tudi šolo-obvezni otroci v svrhu posejanja šolskega pouka.

Papež je pohvalil artiljerijo. V Rimu je bilo zbranih 4000 bivših artiljerijskih vojakov. Papež je rekel na tem zborovanju, da artiljerijski častniki marsikaj iznajdejo, kar je v prid človeštvu. —

France Jernejčič na zadnji poti

Nenadoma se je poslovil od delavskega gibanja eden najagilnejših delavcev v delavskem strokovnem in političnem gibanju. Sodrug Franc Jernejčič je bil rodom iz dolenske Kranjske. Rodbina pa se je naselila v Trstu. Že okoli leta 1900 so bili v Trstu jako agilni njegov oče, brat Anton (zlasti v kulturnih organizacijah) in naš France. Jernejčiči so bili železničarska rodbina, delali so predvsem v železničarski organizaciji in oba brata tudi v tržaški strokovni komisiji.

Po vojni se je naselil France v Ljubljani ter tu opravljal do svoje upokojitve pred dvema leti službo železniškega skladiščnika. In kljub obilni zaposlitvi smo našli Franceta pri vseh delavskih prireditvah kot aktivnega sodelavca. Po vojni je bil tudi soustanovitelj železničarske organizacije in nekaj časa nje predsednik. Do letošnjega leta je bil tudi predsednik Strokovne komisije v Ljubljani skozi več poslovnih period.

France je bil še razmeroma mlad. Dopolnil je 62 let ter bil čilega in zdravega temperamenta. Nenadoma pa ga je zadela, kakor smo že poročali, možganska kap, kateri

je v nekaj urah podlegel. V službi je imel pokojnik zaradi organizacije pogostoma neprilike, ki se jih pa ni nikdar strašil.

Pokojnik je bil vsekakor vzor vztrajnega in značajnega pobornika delavske stvari.

V sredo, dne 20. t. m. ob 4. uri popoldan se je vršil v Ljubljani iz dvorane Delavske zbornice veličastni pogreb pokojnika. Pred Delavsko zbornico se je poslovil z iskrenim nagovorom od pokojnika predsednik Delavske zbornice s. L. Sedej. V izprevedu so bile zastopane vse strokovne organizacije s sedmimi društvenimi zastavami (med njimi rudarska deputacija iz Zagorja z zastavo in iz Maribora. V prav velikem številu so se udeležili pogreba tovariši pokojnika ss. železničarji. Na njegovo krsto so položile svobodne strokovne organizacije in prijatelji šestnajst lepih rdečih vencov z in tri šopke z napisi. Pri pogrebu je sodelovala delavska godba »Zarja, kateri je pokojnik od ustanovitve posvečal pravo očetovsko in sodružno skrb.

Ob grobu pokojnega Franceta se je predvsem poslovil zastopnik Urssa iz Zagreba za organizacijo železničarjev ter zagreško strokovno komisijo, za ljubljansko strokovno komisijo pa s. Bricelj. Oba sta se spominjala pokojnika kot agilnega in značajnega sodelavca. Ne pojeva mu slave, pač pa smatrava, da je dolžnost nas vseh, da ga posnemamo in ostanemo zvesti v boju za delavske pravice.

V tem smislu ga ohranimo vedno v spominu!

Rimska zvižča proti kanclerju Kaj bo s kanclerjem Dollfussom?

Beneški dogovori med Hitlerjem in Mussolinijem so problematični. Mussolini je baje obljubil Hitlerju na zahtevo, da bo pregovoril Dollfussa, da izvede v Avstriji — plebiscitne volitve v parlament, ki pa morajo biti svobodne. Fašistična propaganda v Avstriji je tako velika, da utegne biti izid volitev za kanclerja neugoden. Socialni demokrati in komunisti bi seveda ne smeli kandidirati.

Tak načrt sta skovala Mussolini in Hitler.

Nemški fašizem v idejnem razkroju?

V Marburgu ob M. se je podkancler baron v. Papan razhudil nad strujo v fašizmu, ki »uganja boljše-vistično politiko« proti gospodarskim in plemskim mogotcem. Govora niso smeli objaviti ne časopisi in niti radio ni bil na razpolago. Te dni se je pa situacija nujno izpremenila. Pred-

sednik Hindenburg je čestital Papanu in Hitler razglašal, da se strinja s Papanovimi izjavami. Papan je predvsem obsojal borbo s cerkvijo in nje načeli. Govoril je za svobodo in demokracijo, kakršno ume katoliški svet. Iluzija o izločitvi plemstva in kapitala, ki jo je navidez propagiral tudi Goebbels, je propadla in z njo tudi vse nade »socialističnega« fašizma, zaradi česar se je oklepalo fašizma mnogo delavstva in nameščencev, zlasti pa mnogo nezaposlene inteligentne mladine.

iz uprave

NAROČNIKI NAŠEGA LISTA, ki so z naročnino v zaostanku, se vljudno naprošajo, da TAKOJ PORAVNAJO ZAOSTALO NAROČNINO, ker jim bo sicer uprava primorana ustaviti nadaljnje pošiljanje lista!

POVERJENIKOM »DELAVSKE POLITIKE«! Radi muihnih plačilnih obveznosti prosimo vse podružnice in poverjenike našega lista, ki še ta mesec niso odposlali obračunov in denarnih zneskov, da to čimprej storijo!

Doma in po svetu

Opozorilo našim cenjenim naročnikom! Radi praznikov dne 28. in 29. t. m. bo »Delavska Politika« izšla v sredo, dne 27. t. m. v večjem obsegu in bo številka, ki bi morala iziti v soboto, dne 30. t. m., izostala. Prosimo vse cenj. čitatelje in naročnike, da to upoštevajo, da ne bo nepotrebnih reklamacij.

Priznanje Rusije. Na konferenci Male antante v Bukarešti so govorili tudi o priznanju Sovjetske Rusije. Ker je za sprejem Rusije v Društvo narodov predpogoj priznanje, se dr. Beneš trudi za čimprejše priznanje.

Rudniška nesreča v Sisevacu blizu Paračina. V noči na torek sta rudarja Franc Stopar (doma pri Litiji) in Ivan Živič zašla v rov, ki ni odprt. V rovu se nabirajo strupeni plini, kjer sta se nesrečna rudarja zastrupila ter ju po najdbi ni bilo mogoče več spraviti v življenje.

Poslanski klub JNS je odločno obsodil lažipatriotske organizacije in zahteval njihov razpust. Sklep je napravljen tudi proti »Bojevcom«. V razpravi je govoril tudi poslanec iz dravske banovine, pa njegovo ime ni objavljeno. — »Bojevci« pa res niso tako nevarni, da bi se bilo treba skrivati pred njimi.

»Slovenec« je čudak. Nemški podkancler — grof Papan je nastopil proti fašistični struji, ki zahteva izločitev plemstva in kapitalizma. »Slovenec« pravi, da je bil Papan prvi, ki je pristal na fašizem, ker je videl v fašizmu rešitev družabnega reda. Sedaj pa mora svriti in nastopati »proti reakciji«, ki se pojavlja v fašističnem režimu. Papan je potemtakem postal napreden človek? Da, da! Fašizem ne more zadovoljiti delovnega ljudstva, ker ne mara urediti človeške družbe pravično. Zaraditega se pojavlja novo delavsko gibanje preko fašizma. To je pa napredek, ne reakcija.

Skupščinski odbor proučuje te dni zakon o mestnih občinah.

Dollfuss se brati z Madžari. Avstrijski kancler dr. Dollfuss je v zadnjem času pohitel dvakrat v Budimpešto. Hitler in Mussolini želita odstavitev kanclerja »drja Dollfussa. Mali kancler bi pa v soglasju z avstrijskim klerikalizmom rad ostal na krmilu. Zatekel se je v Budimpešto v svrhu pomoči. V Avstriji fašizem narašča in kancler najbrže prosi Madžarsko za oboroženo pomoč, če bi se mu domača vojska uprla.

Novi zakon o zasebnih nameščenih na Čehoslovaškem. Na Čehoslovaškem imajo poseben zakon za trgovske in zasebne nameščence. Parlamentarna komisija je pa izdelala zakonski načrt za pisarniške name-

META ržena kava

je dobrota, prava!

Le prepričajte se!

ščence posebej. Ta zakon bo veljal za nameščence denarnih zavodov, bank, hranilnic, posojilnic, zavarovalnic, časopisnih obratov, veletrgovine, odvetniških, notarskih in civilnih inženjskih pisarn. Po novem zakonu bo delodajalec moral skleniti z nameščencem posebno ali kolektivno pogodbo najkasneje štiri-najst dni po vstopu v službo. Pogodba mora obsegati višino prejemkov, odpovedni rok in vrsto zaposlitve. V zakonu bodo še nadaljnje določbe o službenih prejemkih, provizijah in remuneracijah, deležu na dobičku in predujmu. Dopusti znašajo za nameščence, ki so do dveh let v službi dva tedna, do 15 let tri tedne in nad 15 let štiri tedne. Odpovedni roki se iztekajo s kalendarskim četrtletjem ter znašajo do 15 let službe šest tednov, do 20 let službe tri mesece in nad 20 let službe pet mesecev.

Mazilo za vse so koncentracijski tabori. Po umoru poljskega notranjega ministra so tudi na Poljskem pričeli s koncentracijskimi taborišči. Doslej so zaprli že več sto socialistov, komunistov in desničarskih nacionalistov. Nasilni oblastniki v Italiji, v Nemčiji, Avstriji in na Poljskem naj vedo, da so koncentracijska taborišča, ki nasprotuje demokraciji in duhu časa.

Ruska vlada kupuje žito v inozemstvu. Velika žitnica je Rusija za vso Evropo. To trditev čitamo pogostoma. Toda Rusija je tudi dežela lakote, ker ruska klima povzroča večkrat slabo letino. Rusija se boji letos lakote, zato nakupuje že sedaj žito v inozemstvu, da omili val lakote, ki lahko doseže ogromne dimenzije. Tudi pri nas so pred enim mesecem zakričali, da bomo imeli slabo žetev. In cene so šle kvišku. Objektivnejša poročila pa vedo, da bo letina pri nas srednje dobra z dobrim zrnjem.

Vesela novica članom Cankarjeve družbe

Letos bo Cankarjeva družba izdala pet knjig. In sicer poleg 4 knjig, objavljenih v prospektih, ki so bili priloženi »Delavski Politiki«, tudi peto knjigo, Ivan Molekovo: »Sesuti stolp«. »Sesuti stolp« je tretja knjiga Molekove triologije (prva knjiga »Dva svetova«, druga knjiga »Veliko mravljišče«), ki ju je že izdala Cankarjeva družba.

Članarina za 5 knjig je 25 Din. Vendar, kdor hoče ostati pri stari članarini 20 Din, lahko ostane, le namesto 5 knjig, bo dobil samo 4 knjige, kakor je bilo v prospektih navedeno.

Resnica pa je, da je dvig Cankarjeve družbe odvisen od zavednih delavcev, ki podpirajo in vrše kulturno delo in se v to svrhu tudi žrtvujejo. Gotovo bodo današnje veselo novico pozdravili vsi in šli na delo za pridobivanje novih članov, ki se bodo naročili na vseh pet knjig.

Tone Maček:

Slučaj Kumberger

»Da, ravno zato. S tem se je začel končni propad vasi Hrastnika. Kar naenkrat je postajal curek v žlebu, ki je tekel vedno kakor roka debelo, vedno tanjši. Vaščani so se tolažili: »Suša je. Ko pride prvo deževje, bo vode zopet dosti.« Voda je pa tudi kljub deževju vedno bolj usihala in nazadnje je bil curek samo še kakor tanka nit. Treba je bilo celo uro držati škaf podstavljen, da se je napolnil. Ženske so se začele prepirati in celo tepsti za vodo. Vsaj za pitje so jo hotele imeti iz domačega studenca. Za kuhanje in pranje so začeli loviti deževnico s streh: napravili so ob strehah dolge žlebove, ki so jih naravnali v podstavljene kadi in sode. Kadar pa tudi te vode ni bilo, so morali, hočeš ali nočeš, z brentami nositi vodo iz doline. Kdor je še premogel vprežno živino in voz, si jo je pripeljal v sodu. Najhuje je bilo z napajanjem živine, ki mnogo vode popije. Nekateri so jo začeli goniti vsak dan zjutraj in zvečer v dolino, da se je napila iz Bobna. A preden so jo prignali domov, je bila že zopet žejna. S perilom so ženske hodile odslej sploh vedno doli k Bobnu. Sedaj so se naučili Hrastničani, ki so nekoč sadjevec po tleh izlivali, varčevati z vodo in jo ceniti.

81

Prišlo je še huje. Kar nenadoma je tik pod vasjo zemlja globoko zazijala. Že prej so bili vaščani opazili na tistem mestu dolgo razpoko, ki pa je bila še preneznatna, da bi se bili radi nje vznemirjali. Mislili so si: »suša je in ob suši ilovnata zemlja sploh rada razpoka«. Dokler se ni čez noč zemlja odprla, kot da hoče požreti vso vas. Kaj naj to pomeni? Plazovje se v poletnem času ne pojavlja. In v tem kraju dosedaj še nikdar ni bilo plazov, so trdni temelji. A razpoka je ostala in zdelo se je, da je z vsakim dnem širja. Kmalu je že ni bilo mogoče več preskočiti, morali so napraviti brv preko nje in jo krog in krog ograditi, da bi jim ne padla kaka žival ali celo otrok v razpokino.

Ni ostalo samo pri tem; še na več krajih so se pojavile v zemlji razpoke in tu in tam so tudi zidovi začeli sumljivo pokati. Bilo je, kakor da se začinja cela zemlja puntati, kakor da bi ne hotela več nositi peze človeštva na svojih plečih. Ženske so vidle v tem prst božji in kazen za lahkomiščno življenje, ki se je razpaslo po Hrastniku. Plačevalo so za maše in dolski župnik je vsako nedeljo po pridigi zmolil še en Očenaš, naj bi Gospod prizanesel svojim vernim in odvrnil zašluženo kazen od njih.

Nekenoči se je pa kar na lepem Mokračev svinjak nevarno nagnil in zapotegnil, tako da se

niso dala na njem več vrata odpirati. Kljub temu so svinje ušle skozi loputnice pri koritih, ki so široko zarežale in se niso dale več zapreti. Za svinjakom se je pojavila precej globoka jama, ki je potegnila svinjak za seboj.

Svinjak so z združenimi močmi nekako dvignili in podprli s koli, da so mogli zopet spraviti vanj ubegle tri prašičke, ki so jih z mnogim tekanjem polovili že čisto podivjane po okolici. Vaščani so s strahom čakali, kaj se bo prihodnjič zopet zgodilo. Ženske so pazile na svoje otroke, še bolj pa na svoje pujske, da bi jim ne padli kje v kako jamo, ali si kje v kaki razpoki ne položili nog.

Ne dolgo potem je pa to počasno razpadanje vasi doseglo svoj višek. Pri Lesjaku so ravno sedeli pri večerji, ko zaslišijo neko zamolklo bobnenje pod seboj, nekje v ozrčju zemlje, kakor ob daljnem potresu. Hip nato pa pretrga pokoj poletnega večera silovito treskanje in ropot, kakor da se vsa vas podira. Preplašeni družini so popadale žlice iz rok in je v strahu strmela v strop, kjer je tramovje grozeče zaškripalo in odkoder je odluščeni omet začel padati po njihovih glavah in v skledo. Nekje v veži se je začela mačka presunljivo dreti in od sosedovih se je zaslišalo obupno vpitje.

(Dalje prihodnjic.)

V ogledalu

Vsako sredstvo jim je dobro. V Beogradu izhaja »po potrebi« Radniško jedinstvo, katerega lastnik in urednik je neki Života Milojković, mož pester preteklosti in nedognane sedanjosti, ki na najostudnejši način blati socialistično delavsko gibanje. Njegovo delo za »edinstvo« obstoja v tem, da piše po okusu nacijev in fašistov vseh barv sestavljene pamflete. Nedavno je napisal tako ogaben spis, s katerim bi rad onečastil herojski podvig avstrijskih sodrugov v februarjskih dneh in oskrnil spomin na žrtve avstrijskega fašizma, ki so svete svetovnemu proletarijatu. Za firmo tega človeka se sedaj skrivajo tudi slovenski naciji, ki ponavljajo Milojkovičev persiflazo (zasramovanje) avstrijskih sodrugov, in da bo bolj držalo, trdijo, da je Milojković marksist. Naciji so vsekakor prvi poklicani, da mu izstavljajo tako legitimacijo. Bodo že vedeli kakaj, Delavcev seveda legitimacije marksistov, ki se overovljene z nacijiskim pečatom, ne morejo motiti, ker vedo, kam spadajo ljudje, ki so se nekoč štilili v delavsko gibanje, sedaj pa, potisnjeni v stran, izdajajo za svoj sport in zabavo list, v katerem ob ploskanju obnoredih fašistov pljujejo na socialistično delavsko gibanje. »Radniško jedinstvo« je glasilo, ki na svoj način pomaga fašistom, pomaga predvsem z blatenjem in sejanjem razdora med delavstvom, zato bi Života Milojković svoje izlive lahko pisal direktno v kakšen fašističen list. Na ta način bi si prihranil fašistični tisk pretiskavanje, kar je vsekakor zamudno delo.

Celje

Obe celjski občini sta se izjavili proti poslabšanju obrtnega zakona

V mestnem občinskem svetu je bila zadeva obravnavana na javni seji v petek, 15. t. m. V obliki predloga je predložil Socialnopolitični odsek je namreč predlagal, da se resolucija delavskih in nameščenskih organizacij kratkoma odkloni z motivacijo, da se občina ne spušča v spore med delodajalci in delojemalci. Predlog je pa vstal na ta predlog g. dr. Kalan, ki je prav gotovo prej delodajalec ko delojemalac (saj ima v Celju eno največjih pisarn) ter izjavil, da to vprašanje ni zadeva samo teh dveh slojev, temveč so na pravilni rešitvi socialnopolitičnih zadev interesirani vsi državljani, zato nasvetuje, da se občinski svet izreče proti vsakemu poslabšanju obrtnega zakona na škodo delavcev in nameščencev. Da je slika še popolnejša, naj povemo še to, da so za predlog glasovali poleg večine občinskih svetovalcev menda tudi vsi člani socialnega odseka.

Isti seji je bila predložena tudi vloga nadzornega odbora celjske Borze dela v zadevi zidave delavskega azila. Referent finančnega odseka g. dr. Vrečko je predlagal, da naj občina zaprosi pri centralni borzi dela 800.000 Din brezobrestnega posojila in prevzame garancijo za vzdrževanje stavbe. Notranji nameščaj in vzdrževanje morajo pa prevzeti zato ustanovljene institucije. Občina naj da za zidavo brezplačen prostor, vendar naj se prostor loči potem, ko bodo urejene druge podrobnosti glede posojila. Ker se za prostor pri »Kroni« poteguje še nek drugi reflektant, bo treba pogledati za prostor kje drugje. Referent pripominja, da bi se mogoče dalo preurediti za to mestno ubožnico, ki je itak za sedanjost vrh premajhna. Občinski svet sprejme poročilo in je tako ta zadeva s te strani z razumevanjem, kateremu je treba izreči priznanje, rešena. Sicer je s prostorom stvar še zelo komplicirana. Azil in Borza dela naj ne bosta sredi mesta, ker delavec, ki je po nesreči prišel v položaj posluševati se teh institucij, nerad kaže svojo »mestnino«. Meščani ga pa tudi ne gledajo posebno radi. Povrh se mora pa poskusiti rešiti to vprašanje, da se bo institucija delavskega azila sama izdrževala in je predvsem potreben primeren vrt za vrtno pridelke. To je sicer problem, ki je potreben daljše razprave, toda če ga rešujemo, poskusimo v Celju to zadevo rešiti čim boljše.

Jesenice

Odgovor uredništva: (Tiskovni zakon in objava nerešenih kazenskih zadev). Tudi takšne zadeve bi lahko objavili in bi bile seve za čitatelje zanimive. Objavljanje takih dogodkov pa je odvisno enako kot poročanje o vseh drugih zadevah: Od resničnosti trditve in možnosti dokaza polne resnice. Če se nam posreči v tej smeri popoln dokaz, je vseeno, jeli bilo tisto postopanje pred sodiščem ustavljeno ali ne. Predpisi člena 66 tiskovnega zakona ali § 151 kaz. zak. nam radi tega ne morejo prav nič škoditi. Seveda pa se naši listi radi dragih tiskovnih pravd ne morejo spuščati v kakršnokoli nesigurno trditve ali golo sumničanje. Povrh tega sami veste, kako »zanesljivo« so dostikrat priče, ki se najprej širokoustijo, na sodišču pa potem ničesar ne vedo, ali pa »se ne morejo spominjati«.

Kino Radio predvaja v soboto in nedeljo, dne 23. in 24. VI. t. l. ob pol 9. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) zvočni film »Jazzband petorice« z Jenny Jugo in Rolf v. Goth v gl. vlogah. Prihodnji spored »Rasputin«.

Litija

Večni dopusti v tovarni. Na drugi del vašega vprašanja o večnih dopustih v vaši tovarni, ki jih prakticirajo po tedne in mesece, imate odgovor v današnjem »Delavskem pravnem svetovalcu«. Ti dopusti so takozvane izstavitve, ki morajo biti po § 22 o. z. plačani. Tako je razsodilo mariborsko sresko in okrajno sodišče. Širite med delavstvom »Delavsko Politiko«, da

Podporno društvo železničarjev pred Državni svet

Maribor, dne 21. junija.

Ze večkrat smo poročali o borbi okrog »Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev v smrtnih slučajih v Mariboru«, ki je bilo dne 11. maja 1929, torej že pred 5. leti razpuščeno vsled ovadbe takratnega mariborskega vodje narodnih železničarjev, g. Tumpeja. To društvo so ustanovili in dvignili na višino socialisti. Društvo šteje sedaj nad 11.000 članov in je imelo že ob razpustu večmilijonsko premoženje.

Proti razpustu je društvo vložilo pritožbo na ministrstvo notranjih zadev, ki pa pritožbe ni sprejelo. Zato je zastopnik društva dr. Reisman zahteval pred 3 meseci od ministrstva notranjih zadev, da vloženi priziv reši, ali da ga vrne stari upravi. Z ozirom na to zahtevo v smislu zakona o splošnem pravnem postopku, je ministrstvo notranjih zadev nedavno poslalo zastopniku pred potekom 3 mesečnega roka odlok, da se odredba o razpustu društva v toliko spremeni, da se mora društvo podrediti

pristojnemu resornemu ministrstvu prometa in prilagoditi pravila novemu uradniškemu zakonu, ali pa mogoče po uvidevnosti likvidirati.

Proti temu odloku ministrstva notranjih zadev pa je vložil društveni zastopnik tožbo na Državni svet

s predlogom, da se odlok ministra notranjih zadev razveljavi kot nezakonit. Ministrstvo saobračaja je namreč samo že lani izreklo, da ne sprejema pod svoje nadzorstvo v smislu § 78 zak. o drž. prom. osobju društev, ki niso strokovna. Po mnenju tega ministra samega ne spadajo k njemu podporna, človekoljubna, pevska, prosvetna in slična društva.

Državni svet bo moral sedaj sam razsojati o tem, če je bil razpust Podpornega društva upravičen ali ne in odločiti, ali se prizivu stare uprave ugoditi, ali pa isti zavrne.

Maribor

Ljubljancani obiščejo Maribor. Lepo je to od njih in naj bodo pozdravljeni. Če bodo hodili po Mariboru z odprtimi očmi, bodo lahko mnogokaj ugotovili in primerjali z Ljubljano. Tako so bledenci ob tisti po-

lako obiščevali Steka (prijatelj iz 1931)

Za prvega državnega tožilca v Mariboru je bil te dni imenovan g. dr. Matko Zorjan, ki je vodil posle državnega tožilstva ves čas, odkar je bilo to mesto izpraznjeno.

Tri leta robije radi mučenja pastirčka. Pred malim senatom tukajšnjega okrajnega sodišča se je te dni zagovarjala Terezija Zelenko, posestnica iz Gruškova pri Ptuj. Pri omenjeni kmetici je služil slabotni in bolehn osemletni deček Jože Matjašič. Trdosrčna gospodarica je na nečuvnen način izrabljala in mučila pastirčka, zlasti ga je preobložila s težkim in napornim delom, ki ga zmore k večjemu odrasel človek. V najhujši zimi je moral opravljati razna dela na prostem napol nag in razcapan ter nositi vodo več sto metrov daleč. Hrane ni dobival skoro nobene in je često prosil pri sosedih za košček kruha. Polporna oslabelega in obolelega na tetanusu so končno sosedje rešili in ga oddali v bolnico, kjer je kmalu nato preminul. Sodišče je obsodilo obtoženko na tri leta robije in tri leta izgube častnih pravic. Upamo, da se bodo iz tega kazenskega primera nekaj naučili vsi tisti izkoriščevalci, ki mislijo, da smejo po mili volji izrabljati mladino.

Beračenje otrok. V zadnjem času se ponovno dogaja, da pošiljajo nekateri starši svoje otroke beračit po mestu. Ni treba posebej naglašati, kako kvarno vpliva to na mladino v vzgojnem oziru. Otroci, ki se privadijo beračenju, so nagnjeni k potepuštvu, delamrznosti in kriminalistiki. Če starši ne uvidijo zlih posledic beračenja

Trbovlje

Naciji in upokojenci. Trboveljski naciji se hočejo pred občinskimi volitvami prikupiti upokojencem s tem, da zabavljajo čez delavsko zastopstvo v Bratovski skladnici, čes, da je krivo, da prejemajo upokojenci pokojnine po pošti. Na neki seji Bratovske skladnice so delavski zastopniki zahtevali, da se naj izplačujejo pokojnine na zapadnem okrožju, ker čakanje na izplačilo pokojnin pred poslopjem Bratovske skladnice v slabem vremenu (po zimi v mrazu in snegu) nikakor ni prijetno, še manj pa iz zdravstvenih ozirov priporočljivo. Ta predlog ni bil sprejet, pač pa predlog predsednika, da se za poskušnjo uvede izplačevanje pokojnin po pošti. Takoj pri prvih pritožbah upokojencev, da morajo plačevati po dva dinarja poštne in da jim pošta ne more dostaviti pokojnine redno vsakega prvega v mesecu, je delavsko zastopstvo na seji Bratovske skladnice zahtevalo, da se plačevanje po pošti ukine in da se izplačuje tako kakor poprej, oziroma da se naj izplačuje na zapadnem obratu. Ta predlog je bil s strani predsedstva zavrnjen. Tudi na krajevni skupščini je bil stavljen predlog s strani delavskega zastopstva, da naj tukajšnja bratovska skladnica uvede boljši način izplačevanja pokojnin, brez stroškov za upokojence. Na tem glodajo sedaj naciji, ki se v svoji politični agitaciji seveda prijemljejo za zadnje bilko, ker so jim njihovi dosedanj prištaši, katere so svojčas z demagogijo pridobili, dezertirali. Zastopnik v Bratovski delavsko zastopstvo v Bratovski skladnici se dobro zaveda, da je sedanj način dostavljanja pokojnin upokojencem udobnejši za nastavljenice bratovske skladnice, vendar so pa člani in upokojenci bratovske skladnice v Trbovljah upravičeni zahtevati, da se predvsem gleda na to, kako ustreči upokojencem, radi katerih je uradniški aparat Bratovske skladnice tu in ne obratno.

Zagorje ob Savi

Mimogrede v odgovor. Za v nedeljo, dne 17. t. m. je sklicala podružnica ZRJ v kino-dvorani protestno zborovanje radi slabega položaja pokojninske blagajne brat. skladnice, ustavitve rudnika in poslabšanja obrtnega zakona. Udeležba na shodu je bila naravnost rekordna in so bili na njem zastopani vsi predstavniki bivših političnih strank. Na shodu je poročal tajnik

otrok, jih mora uvideti javnost, na katero se ponovno obračamo z apelom, da podpira stremljenje oblasti po odpravi beračenja s strani otrok. Vsi nujni primeri bede naj se prijavijo socialno-političnemu oddelku mestnega načelstva, otroci, ki beračijo, pa naj se povsod dosledno zavračajo. Mestno načelstvo.

Radi nesrečne ljubezni si je pognal kroglo v glavo 25 letni čevljarški pomočnik Franc Bobič, ki je bil zaposlen pri svojem bratu Rudolfu v Stolni ulici. Ljubezen njegove Katice Lesjakove s Tezno se je napram njemu zadnji čas nekam ohladila, kar si je fant močno jemal k srcu. Že pred par tedni je skušal radi tega izvršiti samomor na ta način, da se je na kolesu sedeč z vso močjo pognal s kolesom z glavo naprej v nek zid in je potem več dni ležal nezavesten v bolnišnici. V nedeljo je zašel v neko gostilno na Tržaški cesti, kamor je nepričakovano prišlo tudi njegovo dekle z nekim drugim fantom. Grozeč spopad med obema tekmečema so gostje preprečili. V noči je potem Bobič šel pod okno svoje izvoljenke, ki pa se mu ni hotela odzvati. Zato je vzel samokres in si je pod njenim oknom pognal kroglo v glavo. Prepeljan v bolnišnico, je čez nekaj ur izdihnil. Pogreb je bil ob obilni udeležbi v sredo popoldne. Teško prizadeti rodbini Bobičevi naše sožalje.

Vabilo na redni občni zbor železničarskega pevskega društva »Krilato kolo«, ki se bo vršil v nedeljo, dne 24. junija ob 14. uri v društvenem lokalu, Sodna ulica 32. — Po občnem zboru skupen izlet v Košake, gostilna Koren. Polnoštevna udeležba vseh izvršujočih in podpornih članov zaželjena. — Odbor.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

ZRJ s. J. Arh, ki je v poldrugournem govoru temeljito obdelal vsa tri vprašanja. Tozadavna resolucija je bila soglasno sprejeta. Ko je svoj govor končal, je zaključil shod. To je pa razkačilo tiste slavne predstavnike zgoraj navedenih strank, da so začeli protestirati ter zahtevati besedo. Nastopali so »plavi« in »črni« bratci složno, sekundirala pa jim je tista »masa«, katera se še do danes ni naučila pozitivno in samostojno misliti, ki je vedno pripravljena enkrat živijo vpi, drugič pa prižgane sveče nositi. Kakor pač komu kaže. Radi tega sta se obregnila zagorska dopisnika »Slovenca« in »Jutra« ob ta postopek. Dopisnik »Slovenca«, ki govori o tem, da bo sedaj spoznalo delavstvo, kdo je njegov prijatelj, je najbrž pozabil, da delavstvo to že ve, zato je pri zadnjih volitvah v Delavsko zbornico dobil samo svoj glas in še ta je bil zelen. Dopisniku »Jutra« pa ne moremo pravilno odgovoriti radi »to«. Vendar povemo samo toliko, da na shodih, ki jih bo sklicevala ZRJ, ne bodo delali nobenih govorniških vaj razni politični diletanti, pa bili »črni« ali »plavi«.

Bo čitalo zakone iz delovnega prava in se moglo na to braniti pred takšnim izkoriščanjem. — Uredništvo.

Leše pri Prevaljah

»Hinavec, pezdír v očesu svojega brata vidis...« Dopisnik »Slovenca« se je v članku o leških rudarjih, ki je izšel v navedenem listu 12. t. m., predrznil iznesti par izvajajočih in nesramnih opazk. O veri je boljše, da bi ne govoril; mnenja smo, da ni vere z največjo žlico zajemal. Prevelika verska gorečnost škoduje, posebno delavstvu, kakor smo imeli priliko videti na Dunaju v februarjski revoluciji, ko so gospodje iz same verske gorečnosti »božali« delavske žene in otroke. Kar se nemorale na Lešah tiče, o čemer pisati je poročevalca bojda sram, moramo pripomniti, da se leškim rudarjem radi javne nemorale še ni bilo treba streljati, kakor se je to zgodilo že v kakšni zelo krščanski družini. Božje kraljestvo imajo pa srečniki, ki nas z njim troštajo, že tu kaj na zemlji, mi leški rudarji se ga niti po smrti ne smemo nadejati, ker smo tako nemoralni in pregrešni. — Uredništvo.

Posnemajte! Za tiskovni sklad so darovali s. Ružič Ciril, Maribor Din 10.—, s. Gril Karl, Ruše Din 10.—, s. Cizelj Martin, Trbovlje Din 6.75. — Iskrena hvala!

Dr. Otto Bauer:

Vstaja avstrijskih delavcev, njeni vzroki in posledice

V kratkem bo izšla pod gornjim naslovom v slovenskem prevodu Talpe lična brošura, opremljena z mnogimi slikami o avstrijskih dogodkih v februarjski vstaji. Cena knjižice bo Din 5.— in poština posebej.

Opozarjamo vse delavce in nameščence, da si brošuro pravočasno naroče, ker bo tiskano le omejeno število. Naroča se pri upravi »Delavske Politike«, Maribor, poštni predal 22 ali pa pri poverjenikih in zaupnikih.

Kulturni pregled

Skupen izlet vseh zasavskih »Svobod« 1. julija. V nedeljo, dne 1. julija bo skupen izlet »Svoboda« iz Hrastnika. Trbovelj, Zagorja, Litije, Laz, Zaloga, Dobrunj, Zdobrovo in Ljubljane na vrh sv. Trojice pri sv. Miklavžu. »Svobodaši« iz prvih štirih krajev se odpeljejo v nedeljo, dne 1. julija s prvim jutranjim vlakom do železniške postaje Jevnica, odkoder pojejo na vrh; sodrugi iz vseh drugih krajev se odpeljejo s prvim jutranjim vlakom do Laz, odkoder odkorakajo proti vrhu. Na vrhu se obe skupini snideta. Razhod bo potem lahko poljuben na razne strani. Pozivamo vse sodruge in sodružice, da pridejo na ta prvi skupni izlet.

Vse gorenjske »Svobode« 8. julija v Kranj. V nedeljo, dne 8. julija se zberejo »Svobodaši« iz Gorji, Javornika, Kranja, Lesc, Ljubljane in Tržiča v Kranju, kjer bo popoldne ob 3. uri velika vrtna veselica. Na prireditve pride tudi »Zarja«, delavska godba iz Ljubljane.

Kaj bomo videli v Pragi?

Slavnostna scena Delavske Olimpijade

Samo še dva tedna nas ločita od velikih slavnosti Delavske Olimpijade, ki bodo v dneh od 5. do 8. julija pokazali pred Evropo nezlomljivo moč socialdemokratskega delavstva. Delavske svečanosti bo ob slavnostnih dneh zaključevala slavnostna scena, pri kateri bo sodelovalo okrog 5000 oseb ob godbi.

Kakšna bo ta scena? Pokazala bo v živih slikah, težko ali zmagovito borbo delavstva s takozvano racionalizacijo, preganjanje delavstva z novimi spolnjenimi stroji iz tovarn. Velike skupine tisočev delavstva bodo pokazale najprej predvoje

obrtiške razmere produkcije.

Po velikanskem stadionu se bodo videle razne skupine, ki bodo delale v mirnem tempu predvoje idile. V drugem delu izven delovnega prostora je igrišče, kjer bodo otroci.

Iz teh majhnih delovnih skupin se začnajo tvoriti večje celote. Nastaja konkurenca, v delu naglica. Delovne skupine si postajajo sovražne. Njih voditelji, kapitalisti, pa se sporazumevajo in združujejo delavce v večje in večje skupine in jih naganjajo k hitrejšemu delovnemu tempu. Pojavljajo se manjši stroji.

industrializacija, ustvarjenje v tovarnah.

Združevanje pa se veča, nastajata končno dva velika močna tabora. Napetie med njimi raste, a končno se voditelji, podjetniki, sporazumejo in oba tabora ustvarita celoto.

Kartel.

Delo je najprej zmedeno. Pojavljajo se pa organizatorji in inženjerji. Nastaja točno odmerjena delitev dela. Stroj začenja bruhati izdelke: Motocikli brnijo krog scene.

Doba racionalizacije.

Stroj pa ne požira samo dela, ampak tudi delavce. Tovarna se prazni. Otroci so prenehali z igro, nastopajo brezposelni. Med njimi straža, ki brani vstop v tovarno.

Produkcija se kopiči, motocikli umolknejo. Stroj neprstanjo dela naprej. Začenja požirati tudi inženjerje in ravnatelje.

Stagnacija, kriza.

Nezadovoljstvo med brezposelnimi raste. Njih geslo: »Razbijte stroje!« dobiva odmev. S klavirji v rokah uderejo v delavnice. Stroj se ustavi in spregovori:

»Prijatelji — stroj je vaš tovariš, stroj je vaš prijatelj! Čakal sem ta trenutek osvobojenja! Sem eden izmed vas in delam za vas! In nadaljuje v delu s svojim mirnim, premljenim tempom.

Delavci razumejo njegove besede in sprejemajo prijateljsvo strojev. Sami organizirajo novo delo. V tovarni dela mala skupina delavcev, ki se po kratkem delovnem času menja z drugo skupino. Stroj se zadovoljno odihava in mrmra. Drugi delavci se igrajo z otroci.

Ob zvokih vesele godbe in pestrih barvah se razvija na igrišču rajanje mladine in telovadne tekme odraslih.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Dr. Avg. Reisman:

Spomini na Kolomana Wallischa

Bila je lepa solnčna sobota koncem avgusta, ko sem sedel v Laškem s prijateljem, urednikom Jelenom, na vrtu zdravilišča. Naenkrat me je poklicala uradnica, češ, da me kliče telefon iz Rimskih toplic.

Zdrzil sem se in takoj rekel Jelenu: »Ti, Wallischa so aretirali!«

Tekel sem k telefonu in nisem se motil. Wallisch mi je razburjen sporočil, da sta ga pravkar aretirala dva orožnika, ki ga morata odgnati na sodišče v Laško. Prosi me, naj bi šel k sreskemu načelniku ter dognal, kaj je na stvari.

Odhitel sem na glavarstvo, kjer sem kljub pozni popoldanski uri našel sreskega načelnika, sedaj že pokojnega češkega rojaka, Pinkavo, v uradu. Ta ni Wallischa prav nič poznal in sem mu zato v kratkem povedal, kar sem vedel, nakar mi je g. Pinkava pojasnil, da je dobil od so-

rodnika, lastnika Rimskih toplic, ovadbo proti Wallischi: da je Wallisch nevaren komunist, ki je izklical v Brucku sovjetsko republiko in izvršil še nebroj krvavih zločinov, kakor so pač pisali o Wallischi leta 1930 in 1931 avstrijski nacionalni in klerikalni časopisi, kojih uvoz je bil pri nas večinoma prepovedan. Ovaditelj, sorodnik lastnika Rimskih toplic, je bil seve — trd Nemeč. Ko sem bil ob priliki obiska Wallischa v Rimskih toplicah, sem videl v dvorani toplic vse polno nemško-nacionalnih časopisov, tudi zagrebški »Morgenblatt« in »Mariborer Zeitung«, a slovenskega lista nisem našel.

Načelniku Pinkavi sem seve takoj predočil, da ima poslanec Wallisch od našega poslaništva še posebno izrecno dovoljenje bivanja v Jugoslaviji pri sebi baš zato, ker ga iz njegovega delovanja v Avstriji poznajo kot prijatelja Jugoslavije. Sledili so telefonski razgovori z Mariborom in Ljubljano, g. načelnik Pinkava je poklical denuncijanta k telefonu, ga primerno oštel in odrešil orožnikom, da izpuste Wallischa.

Wallisch se je za to neobičajno tujsko-prometno gostoljubnost nemškega rojaka v Rimskih toplicah takoj lepo zahvalil in že čez pol ure je bil s soprogo Pavlo pri meni v Laškem. Že v temi smo razgovarjali v moji sobi, kjer sem mu skušal mučen sprejem v našem zdravilišču olepšati s tem, da ga ni ovadil naš človek, ampak njegov rojak, nacionalno zaveden Nemeč. Naenkrat je potrkal načelnik Pinkava, ki se je prišel Wallischi in soprogi opravičiti radi neljubega dogodka...

Vabil sem Wallischa, da bi ostal v Laškem, pa mu je bilo zaenkrat dovolj naše gostoljubnosti. Še isti večer sta se odpeljala s soprogo v Maribor in nato v Gleichenberg.

Meni je pustil v spomin na to drugo »intervencijo« knjigo, ki jo je hotel čitati v tihih gozdovih Rimskih toplic. Njegovo prijateljstvo do Jugoslavije pa se s tem ni nič ohladilo. Že naslednje leto je bil zopet v Krku in na Pohorju.

Sedaj ni več med nami ne Wallischa, pa tudi ne načelnika Pinkave. Wallischi so prestrigli nit živ-

ljenja drugi, Pinkava, ki že takrat ob intervenciji ni več obvladal svojih živcev, si je med tem sam končal svoje živčne muke. Bil je blaga duša, fin, korekten uradnik. Med telefoniranjem je med drugim nekemu povdaril: »Jaz sem uradnik starega kova in hočem red!«

Te dni mi je pripovedoval Wallischev tast iz Studencev, kako je Wallisch ob zlomu Kunove vlade odšel iz Segedina, kjer sta se morala čez noč ločiti z ženo, ne da bi vedela eden za drugega. Wallisch jo je iskal peš do Budimpešte, od tam je prišel v Maribor, a ko je tu ni našel, se je podal nazaj v Horthyjevo strahovlado in zopet peš preko Ogrske do Segedina, da bi našel ljubljeno ženo, ki pa je med tem že tudi zapustila Ogrsko.

Sedaj žaluje za tem velikim in mehkim srcem ohromela vdova Pavla Wallisch v bolnici in čaka, da bo mogla odslužiti leto dni ječe, ker je nosila v februarjski zimi svojemu možu in njegovim sobojevnikom hrano v boju za ustavne pravice avstrijskega proletarijata.

(Konec prihodnjic.)

Delavski pravni svetovalec

Izstavitev § 220 o. z., odpoved § 234 o. z.

Če delodajalec delavke vsled zasedenosti stroja po drugem delavcu ni zaposlil, je bila delavka zadržana opraviti službo vsled krivde delodajalca in je ta po § 220 o. z. dolžan poravnati za tisti čas odpadajočo mezdo.

Delavka-tekalka je bila več let zaposlena v tekstilni tovarni v Mariboru. Meseca februarja 1932 je delavka rodila in bila zato do konca marca v bolniškem stanju. Ko se je zopet javila v službo, so ji v tovarni rekli, da je njen tkalni stroj zaseden in da naj pride na delo čez 10 dni. Delavka se je javila po naročilu, a stroj je bil še vedno zaseden in so jo na ta način odpravljali do meseca avgusta skozi 18 tednov. Končno je delavka zahtevala v smislu § 220 obrt. zak. za ves ta čas izstavitve plačilo mezde in še za 14 dnevno odpoved, ker ji tovarna toliko časa ni plačala mezde in dala dela.

Tovarna je plačilo odklonila in je delavka morala tožiti. Sresko sodišče je tovarnarja obsodilo na plačilo cele vtoževane vsote mezde za čas izstavitve in za odpovedno dobo. Sodišče je ugotovilo, da za razrešitev službe ne zadostuje običaj, ki baie vlada v tekstilni tovarni, da namreč vsak delavec ve, če izostane od dela iz kateregakoli razloga, da je to toliko kakor bi bil odpuščen in da mora potem čakati toliko časa, da izostane zopet kdo drugi in se on vrne k stroju.

§ 234 o. z., ki predpisuje najmanj 14-dnevni odpovedni rok, je po § 251 o. z. prisilnega značaja. Službena razmerja se morejo prosto razvezati le v okviru odpovednih rokov, ki so predpisani v zakonu. Zakon ne predpisuje oblike odpovedi. Ven-

dar mora biti odpoved kot enostranska izjava volje različna in tako jasna, da jo druga stranka razume. Običaj glede odpusta v toženkinji tovarni je z ozirom na to določilo zakona torej nedopusten, čeprav se delavci temu ne upirajo. Verjetno je, da se delavci s takim postopanjem tovarne strinjajo, ni pa mogoče takega postopanja tožene tovarne tolmačiti kot odpoved po § 234 o. z.

Proti tej sodbi je vložil toženi tovarnar priziv. Okrožno sodišče je priziv zavrnilo in izreklo:

»Ne more biti govora, da bi bila podana odpoved službe od strani tožene tovarne vsled običaja, ki vlada tozadevno v tovarni. Zgolj s tem, da je bil tožničin stroj zaseden, službeno razmerje ne more biti prekinjeno. Odpoved kot enostranska izjava volje mora biti podana različno in jasno, da jo delojemalec razume. Tožena stranka bi lahko tožnici, ko je prišla vprašat za delo, rekla, tu imate knjižico ali podobno, tako da bi bilo tožnici dovolj jasno povedano, da je službeno razmerje prestalo.

Če pa tožena tožnica vsled zasedenosti stroja po drugem delavcu ni zaposlila, je bila tožnica (delavka) zadržana opraviti službo vsled krivde tožene stranke kot delodajalca. Ta je po § 220 o. z. dolžan poravnati za tisti čas odpadajočo plačo Din 4800.—«

„Komunistični strup“ v nacionalističnem časopisu Ubogo Ančko so — „zaplenili“

Naš list in tudi drugi nemarksistični listi so primerno zabeležili neokusen, šolarški napad mariborskega nacionalističnega glasila na tamošnje javne knjižnice radi »levičarske literature«, ki baie zastruplja mladino. V tistem članku je bila našeta cela vrsta svetovno priznanih pisateljev, ki jih cenil vsak izobražen človek.

Takoj v naslednji številki istega fašističnega trobila pa so objavili začetek povesti marksističnega levičarskega češkega pisatelja Ivana Olbrechta »Ana«. Mi smo to pohujšanje nacionalistov objavili in pribili, da niso niti priznali, da objavljajo prevod iz češčine, zlasti pa ne, da je Olbrecht odličen marksist in da imajo od njega dovoljenje za prevod in objavo.

Naše razkrinkanje je imelo porazen vtis. Blamaža v nacionalističnih krogih je bila kompletna. Mislili pa smo, da bodo gospodje vsaj toliko korajžni, da bodo objavljali povest naprej do konca. Pa smo se zmotili. Že naslednja številka je izšla brez komunistične »Ančke«. Upali smo vendar,

da je morda temu vzrok tehnična zapreka, pomanjkanje prostora za nadaljnje pobijanje marksistov. A tudi to ni bilo. Izšla je že druga številka nacionalističnega evangelija brez »Ančke«. Baie bo marksistični pisatelj Olbrecht celo zahteval, da mu mariborski nacionalisti plačajo honorar. »Ana« je torej končno veljavno konfiscirana.

Sledila pa je še hujša zafrkacija »Jutra«

V denuncijantskem članku o mariborskih knjižnicah so nacionalisti pisali tudi sledeče: »V Beogradu je grešila zlasti rdeča založba »Nolit«, ki je osrečala Jugoslavijo z Remarkovo pacifistično mevrzarijo »Na zapadu nič novega«. »Jutro« z dne 17. junija t. l. pa piše v podlistku po pisatelju L. Mrzlu o velikem nacionalistu, bivšem predsedniku Orjune, oziroma njegovi knjigi, sledeče:

Po snovi in idejni zasnovi je Snudorov roman v mnogočem sličen Remarquevem »Der Weg zurück«.

Razno

Nemški fašistični »mučenik« Horst-Wessel in nova nemška himna. — Horst-Wessel je stanoval z nekim dekletom pri ubožni vdovi Elizabeti Salm in ni več mesecev plačal najemnine. Izseliti se ni hotel, ker ga je ščitila policija, sodnijska deložacija bi pa trajala predolgo. Zato so se dogovorili prijatelji moža vdove, da ji pomagajo s tem, da Horst-Wessela in njegovo dekle sami deložirajo. Najeli so zvodnika in pretapača Höhlerja, ki je vedel, da je Wessel nasilnež. Ko so prišli Höhler in dva prijatelja pokojnega moža v stanovanje Wessela, je ta posegel v žep, čeprav je Höhler zahteval, da dvigne roke. Segel je nedvomno po revolver, toda Höhler je bil urnejši in je Wessela obstrelil, da je štiri tedne pozneje umrl. Vršila se je že ena razprava. Te dni se je vršila nova obravnava, v kateri se je dokazalo, da so posredovalci hoteli pomagati vdovi in prisiliti Wessela, da se izseli. Wesselovo dekle si je služilo kruh po cesti, Wessel pa je bil njen zvodnik. Med prvimi in drugim procesom sta pa izginili dve glavni priči. Höhler je umrl v zaporu, glavno pričjo Elzo Cohn so pa v Breslavu

Tudi vse druge priče se nahajajo v »varnostnem« zaporu. V tem drugem procesu sta bila obsojena pred porotnim sodiščem v Berlinu obtoženca Sali Eppstein in Hans Ziegler na smrt in izgubo državljanstvih časti. Peter Stoll pa na 7 in pol let ječe zaradi sokrivde. Glavni obtoženci so bili že 1930 obsojeni zaradi umora na ječo. Taka je zgodba Horst-Wessela, ki je navdahnila nemško fašistično državno himno.

Izleti »Prijatelja Prirode« Maribor

24. junija: Ruše—Smolnik, Klopni vrh, nazaj Fala. Odhod ob pol 6. uri zjutraj s koroškega kolodvora do Ruš. (Vozna cena Din 11.—)

25. junija: Družinski večer v društvenem lokalu, Frankopanova ulica 1.

28. in 29. junija: Izlet na Veliko Kapo, čez celo Pohorje v Maribor. Odhod v sredo, 27. junija ob pol 19. (pol 7. uri zvečer) s koroškega kolodvora do Vuzenice.

1. avgusta: Popoldanski izlet v Limbuš. Odhod ob pol 14. uri izpred vogala Frankopanove — Stritarjeve ulice.

8. avgusta: Izlet v Dogoše. Odhod ob 7. uri zjutraj izpred vogala Frankopanove — Stritarjeve ulice.

CENE GOVORE!

Plašči za dame že od Din 190'.
Obleke za moške že od Din 170'.
Obleke za fante že od Din 60'.

Dosežen je naš cilj — Oblekli smo vse ljudi dobro in poceni!

Prepričajte se o vsem brezobvezno v naših prodajalnah

TIVAR-OBLEKE

! Najboljši cviček !
iz Gadove peži ter pristna štajerska vina loži
VINARNA A. BRIŠKI
Ljubljana, palača „Grafika“.

LEGAT ŠPECERIJA
DELIKATESE
ZAJTRKOVALNICA
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 28

Nabirajte nove naročnike

Župujte svoje potreščine pri naših inserentih.